

Становище

от проф. дпн Румен Иванов Стаматов –

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научната степен

„доктор”

в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки;

професионално направление 3.2. Психология

докторска програма: „Педагогическа и възрастова психология“

автор Неви Ашимова Боджукова

тема: „ТИП ЛИЧНОСТ И КОПИНГ СТРАТЕГИИ ПРИ ЖЕНИ ПРЕЖИВЕЛИ СПОНТАНЕН АБОРТ“ с научен ръководител проф. д.пс.н Людмил Кръстев

1.Общо описание на представените материали

По избор на научното жури съм определен за негов член по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „ТИП ЛИЧНОСТ И КОПИНГ СТРАТЕГИИ ПРИ ЖЕНИ ПРЕЖИВЕЛИ СПОНТАНЕН АБОРТ “ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма: Педагогическа и възрастова психология. Автор на дисертационния труд е Неви Ашимова Боджукова – докторант към катедра „Психология“ във ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представеният от Неви Ашимова Боджукова комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Включва дисертационен труд, автореферат и приложени публикации.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи.

Всяка екзистенциална загуба и нейното преживяване е с особена значимост, поради трайните следи, които оставя в живота на човек. Загубата на дете след спонтанен аборт е особено тежка и осмислянето на преживяванията и пътищата за справяне, както и преоткриването на смисъла в живота след случилото се правят изследването актуално в практичен план. В теоретичен план темата е значима доколкото очертава възможности за по-дълбоко разбиране на преживяванията свързани със загубата на дете както и с открояването на различните когнитивни и поведенчески отговори на случилото се.

3. Познаване на проблема

Представеното изследване е структурирано в две части – теоретична и емпирична. Теоретичната част обхваща задълбочени анализи на двата основни конструкта спонтанен аборт и стратегии за справяне, обвързани с персоналните черти – екстроверсия и интроверсия.

Първият конструкт - спонтанния аборт е представен в контекста на съвременните изследвания, разгледани са видовете спонтанен аборт, причините за настъпване, както и множество статистически данни за неговото разпространение. Разгледани са също и преживяванията свързани със загубата, етапите на преживяване на загубата, продължителността и последици, които настъпват. Представеният феноменологичен анализ на скръбта и загубата обхваща емоциите, идентичността, здравето и когнициите. Бих искал да отбележа, че това е един от малкото анализи осъществени в съвременния контекст и стил на живот.

Вторият конструкт - стратегиите за справяне е разгледан в контекста на основните концепции. Анализирани са различните класификации на стратегиите за справяне, ефектите от приложенията и условията от които зависи техния избор. Конкретно изборът на стратегиите за справяне е обвързан с две персонални черти екстроверсия и интроверсия.

Предложените анализи са задълбочени и са насочени към обосноваване на връзките между тези конструкти, което придава кохерентност на теоретичното изследването и очертáva рамката на самото емпирично проучване.

Емпиричната част също се отличава с коректни статистически анализи, проведени с инструменти, с необходимите психометрични характеристики, и резултати, които съответстват на хипотезите на изследването.

4. Методика на изследването

Методиката отразява основния замисъл на изследването и на концептуалното му осмисляне.

Емпиричното изследване е проведено чрез следните инструменти:

-Въпросник на Айзенк - във версията на И Паспаланов, И. и Д. Щетински (1984). настоящето изследване използва само подskalата Екстрроверсия/Интроверсия.

-Въпросник за стратегии за справяне в трудни житейски ситуации (копинг) на Карвър и Шеър - адаптирана и стандартизирана версия от А. Русинова-Христова и Г. Карастоянов (Русинова, Христова, Карастоянов, 2000).

-полу-структурирана анкета, насочена към осмисляне на преживяванията.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 136 страници в основния текст, който включва 35 графики и 11 таблици. Структурата включва увод като въведение в изследователската тема, три глави, заключение и литература. Библиографията е със 124, от които 17 на кирилица и 107 заглавия на латиница. Самото изследване е структурирано в две части – теоретична, която представя основните концепти, около които се изгражда изследването и емпирична, която е представена от цели, задачи, хипотези, инструменти на изследването с подробно описание на психометричните характеристики и различните анализи, в контекста на формулираните хипотези. Представените анализи и изводи са представителни за усилията на докторанта и подкрепят верификацията на получените резултати.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на Неви Ашимова Боджукова са съдържателно обобщени и отговарят на проведеното изследване. Като цяло бих искал да отбележа следните положителни моменти:

-представен е задълбочен анализ на преживяванията свързани със загубата на дете поради спонтанен аборт и на опита за справяне със самата загуба, с което е обогатено разбиране за преминаването през това травмиращо събитие;

-представен е анализ на използваните стратегии при справяне с преживяванията от спонтанния аборт при жените;

-създадена е специална полу-структурирана анкета,

-установени са отношения между избора на стратегиите за справяне с променливи като възраст, образование и населено място;

-установени са отношения между персоналните черти интровертност и екстровеитност и предпочетанията към определени стратегии за справяне;

- представените резултати са отражение на прецизен анализ осъществен с оригинална методика и необходимите статистически методи, което гарантира коректността на изводите и придава достоверност на заявката за реалстична приложимост и очертаване на пътища за повишаване на благополучието и постиженията в различни дейности.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите на темата на дисертационния труд са под формата на статии и отговарят на изискванията. Статиите са 3 и са публикувани в научни списания.

9.Лично участие на докторанта

Неви Ашимова Боджукова е бил редовна докторантка към катедра „Психология”. Реализирала е самостоятелно цялото дисертационно изследване. Текстът, получените резултати и приноси са нейно лично дело.

10. Автореферат

Авторефератът съдържа основните постановки в дисертационния труд, резултатите и техния анализ. Считаю, че е адекватен на дисертационния труд и обективно отразява теоретичните анализи и основните резултати, представени в съдържанието на изследването.

11. Лични впечатления

Бих искал да отбележа, че Неви Ашимова Боджукова притежава задълбочени познания в изследвана област, съчетани с отговорност и с оригинален подход към емпиричното разглеждане на темата, което обогатява разбиранията върху травмиращите приживявания при загуба на дете вследствие от спонтанен аборт и стратегиите за справяне..

12. Препоръки за бъдещо използване

Бих препоръчал изследването да се разшири по посока на избора на стратегии за справяне със самата загубата и надеждата както и в продължаващото търсене на смисъл.

Заклучение

Дисертационният труд показва, че докторантката Неви Ашимова Боджукова, притежава задълбочени познания по темата. Смятам, че кандидатката отговоря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор“ по Закона за развитие на академичния състав в Република България, ППЗРАС, Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ. След изтъкнатите аргументи, както и на цялостната положителна оценка за извършеното дисертационно изследване, предлагам на научното жури да гласува положително и да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Педагогическа и възрастова психология“ на Неви Ашимова Боджукова, за което давам и своя утвърдителен вот.

23.05.2023 г.

Изготвил становището:

/проф. д.п.н. Румен Стаматов/

Opinion

by Prof. Rumen Ivanov Stamatov, Ph.D., D.Sc. –

Varna Free University "Chernorizets Hrabar"

of a dissertation work for awarding the educational and scientific degree

"doctor"

in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences;

professional direction 3.2. Psychology

doctoral program: " Pedagogical and age psychology"

author Nevi Ashimova Bodjukova

subject: " PERSONALITY TYPE AND COPING STRATEGIES IN WOMEN WHO HAVE EXPERIENCED A Spontaneous Abortion "

with supervisor Prof. Ludmil Krastev, Ph.D., D.Sc.

1. General description of the presented materials

By the choice of the scientific jury, I have been designated as its member in the procedure for the defense of a dissertation on the topic " PERSONALITY TYPE AND COPING STRATEGIES IN WOMEN WHO HAVE EXPERIENCED A Spontaneous Abortion " for the acquisition of an educational and scientific degree "doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, professional direction 3.2. Psychology, doctoral program: Pedagogical and age psychology . The author of the dissertation is Nevi Ashimova Bodjukova - PhD student at the Department of Psychology at Neofitt Rilski State University. The set of materials presented by Nevi Ashimova Bodjukova is in accordance with the requirements of the ŽRASRB, the Regulations for its application and the Regulations for the development of the academic staff of the SWU Neophyte Rilski. Includes dissertation, abstract, and appended publications.

2. Relevance of the topic and appropriateness of the set goals and tasks.

Every existential loss and its experience is of particular significance because of the lasting traces it leaves in a person's life. The loss of a child after a miscarriage is particularly difficult, and making sense of the experiences and ways of coping, as well as rediscovering the meaning in life after what happened, make the research relevant in practical terms. Theoretically, the topic is significant insofar as it outlines opportunities for a deeper understanding of the experiences related to the loss of a child, as well as highlighting the different cognitive and behavioral responses to what happened.

3. Knowing the problem

The presented research is structured in two parts – theoretical and empirical. The theoretical part covers in-depth analyzes of the two main constructs of miscarriage and coping strategies linked to personal traits – extroversion and introversion.

The first construct - spontaneous abortion is presented in the context of modern research, the types of spontaneous abortion, the causes of occurrence, as well as numerous statistical data on its prevalence are discussed. The experiences of loss, the stages of experiencing the loss, the duration and consequences that occur are also examined. The presented phenomenological analysis of grief and loss spans emotions, identity, health, and cognitions. I would like to point out that this is one of the few analyzes carried out in the modern context and lifestyle.

The second construct - coping strategies - is examined in the context of the main concepts. The different classifications of coping strategies, the effects of applications and the conditions on which their choice depends are analyzed. Specifically, the choice of coping strategies is tied to two personal traits, extroversion and introversion .

The proposed analyzes are in-depth and aimed at substantiating the relationships between these constructs, which gives coherence to the theoretical study and outlines the framework of the empirical study itself.

The empirical part is also distinguished by correct statistical analyzes carried out with an instrument and, with the necessary psychometric characteristics, and results that correspond to the research hypotheses.

4. Research methodology

The methodology reflects the main idea of the research and its conceptual understanding.

The empirical research was conducted using the following tools:

- Eysenck Questionnaire - in the version of I Paspalanov, I. and D. Shchetinsky (1984). the present study used only the Extroversion/Introversion subscale .

- Questionnaire for coping strategies in difficult life situations (coping) of Carver and Sher - adapted and standardized version by A. Rusinova-Hristova and G. Karastoyanov (Rusinova, Hristova, Karastoyanov, 2000).

- a semi-structured survey aimed at making sense of the experiences.

5. Characterization and evaluation of the dissertation work

The dissertation has a volume of 136 pages in the main text, which includes 35 graphs and 11 tables. The structure includes an introduction as an introduction to the research topic, three chapters, a conclusion and references. The bibliography has 124, of which 17 are in Cyrillic and 107 titles in Latin. The study itself is structured in two parts - theoretical, which presents the main concepts around which the study is built, and empirical, which is represented by goals, tasks, hypotheses, instruments of the study with a detailed description of the psychometric characteristics and the various analyses, in the context of the formulated hypotheses. The presented analyzes and conclusions are representative of the doctoral student's efforts and support the verification of the obtained results.

6. Contributions and significance of the development for science and practice

The contributions of Nevi Ashimova Bodjukova are comprehensively summarized and correspond to the conducted research. In general, I would like to note the following positive points:

- an in-depth analysis of the experiences related to the loss of a child due to miscarriage and the experience of coping with the loss itself is presented, which enriches the understanding of going through this traumatic event ;

- an analysis of the strategies used in dealing with the experiences of spontaneous abortion in women is presented;

- a special semi-structured survey was created,

-relationships have been established between the choice of coping strategies and variables such as age, education and place of residence;

-relationships were established between the personal traits of introversion and extroversion and preferences for certain coping strategies;

- the presented results are a reflection of a precise analysis carried out with an original methodology and the necessary statistical methods, which guarantees the correctness of the conclusions and gives credibility to the request for realistic applicability and delineation of ways to increase well-being and achievements in various activities.

8. Evaluation of publications on the dissertation work

Dissertation topic publications are in the form of articles and meet the requirements. The articles are 3 and have been published in scientific journals.

9. Personal participation of the doctoral student

Nevi Ashimova Bodjukova was a full-time doctoral student at the Department of Psychology. She independently carried out the entire dissertation research. The text, results and contributions are her own work.

10. Abstract

The abstract contains the main statements in the dissertation work, the results and their analysis. I believe that it is adequate to the dissertation work and objectively reflects the theoretical analyzes and the main results presented in the content of the study.

11. Personal impressions

I would like to point out that Nevi Ashimova Bodjukova has deep knowledge in the research field, combined with responsibility and an original approach to the empirical examination of the topic, which enriches the understanding of the traumatic experiences of losing a child due to miscarriage and coping strategies.

12. Recommendations for future use

I would recommend that the research be expanded in the direction of choosing strategies for dealing with the loss itself and hope as well as in the ongoing search for meaning.

Conclusion

The dissertation work shows that the doctoral student Nevi Ashimova Bodjukova has in-depth knowledge of the subject. I believe that the candidate meets the conditions and procedures for awarding the educational and scientific degree "doctor" according to the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Law on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Development of the Academic Staff composition of SWU. After the presented arguments, as well as the overall positive assessment of the completed dissertation research, I propose to the scientific jury to vote positively and award the educational and scientific degree "doctor" in the scientific specialty "Pedagogical and age psychology" to Nevi Ashimova Bodjukova, for which I give and its affirmative vote.

05/23/2023

Prepared the opinion:

/Prof. Rumen Stamatov, Ph.D., D.Sc./